

Nr 117.

Af herr **Carlson** i Herrljunga, om ändring i 9 kap. 2 § giftermålsbalken.

Om mannens målsmansrätt öfver hustrun stadgas i 9 kap. 1 § giftermålsbalken, enligt detta lagrums lydelse i lagen den 1 juli 1898 att: »sedan man och kvinna sammanvigda äro, då är han hennes rätte målsman och äger söka och svara för henne, utom hvad angår egendom, som är från hans förvaltning undantagen, samt gäld, hvarom i 11 kap. 5 § sägs etc.»

De gällande inskränkningarna i bestämmelserna om mannens målsmansrätt finnas upptagna i 2 § af förstnämnda kap., där det heter:

»Mannen hafve ej makt att sälja, skifta, bortgifva eller med in-teckning för gäld belasta hustruns enskilda fasta egendom, som af honom förvaltas, utan att han hafver hennes frivilliga ja och underskrift i tvenne godemäns närvaro, ej heller att utan sådant samtycke sluta aftal, hvarigenom å egendomen lägges servitut, eller upplåta rätt till afkomst af egendomen eller rätt att annorledes än för egendomens behof afverka skog därå. Sker det ändock, vare den åtgärd ogill, och må klander därå väckas af hustrun eller hennes arfvingar. Har mannen eljest upplåtit nyttjanderätt till fastighet, hvarom nu är sagdt, utan hustruns frivilliga ja och underskrift i tvenne godemäns närvaro, må den upplåtna rättigheten ej in-tecknas; och äge hustrun efter mannens död, eller då äkten-skapet eljest blifvit upplöst eller boskillnad beviljats, rätt att uppsäga den, som nyttjanderätten innehafver; dock njute landbo eller hyresman, som uppsagd varder, laga fardag. Dör hustrun före mannen, äge hennes arfvingar enahanda uppsägningsrätt. Nyttjanderättens innehafvare äge ock, där äktenskapet upplöses, eller boskillnad beviljas, lof att uppsäga.

Ej vare mannen tillåtet att utan samtycke af hustrun å hennes enskilda fasta egendom, som af honom förvaltas, afverka skog annorledes än för egendomens behof.

Har mannen öfvergifvit hustrun, eller är han för sjukdom eller af annan orsak ur stånd att om boet draga försorg, äge hustrun till nödtorft pantsätta eller afyttra egendom i boet, hvaröfver hon eljest ej ägt råda; dock må ej fast egendom intecknas eller afyttras, med mindre rätten, efter inhämtande af yttrande från mannens närmaste fränder, som i riket vistas, det medgifver.»

Då man läser detta lagrum, måste man ovillkorligen fråga sig: När lagen, till förmån för hustrun, förbjuder mannen, att utan hustruns samtycke med inteckning för gäld eller med servitut och dylikt belasta hustruns enskilda fasta egendom, som af mannen förvaltas, hvarför förbjuder då icke äfven lagen mannen, att utan hustruns samtycke med inteckning för gäld eller med servitut och dylikt belasta sådan egendom, som makarna under äktenskapet gemensamt förvärfvat och som af mannen förvaltas? Denna fråga gjordes ju också vid 1898 års riksdag, då de nu gällande reglerna om målsmans rätt om giftorätt i bo och om ansvarighet för makans gäld, i hufvudsaklig öfverensstämmelse med framlagd kunglig proposition, antogos. Vid samma års riksdag yrkade nämligen en enskild motionär i denna kammare med anledning af propositionen nr 28 med förslag till lag angående ändring i vissa delar af giftermålsbalken m. m. »att Riksdagen måtte för sin del besluta sådan ändring i Kungl. Maj:ts förslag till lag angående ändring af 9 kap. giftermålsbalken, att 2 § i nämnda förslag måtte få följande lydelse: Mannen hafve ej makt att sälja, skifta, bortgifva eller med inteckning för gäld eller med servitut belasta hustruns enskilda fasta egendom *eller sådan egendom, som makarna under äktenskapet gemensamt förvärfvat* och som af mannen förvaltas, utan att han hafver hustruns frivilliga ja och underskrift i tvenne gode mäns närvaro, etc.» Såsom skäl för detta sitt yrkande, anförde motionären, dels innehållet i Riksdagens skrifvelse till Konungen den 7 maj 1894 punkt 3, hvilken punkt har följande lydelse:

»Mannen må icke hafva makt att utan hustruns samtycke bortskifta, förpanta eller sälja boets fasta egendom å landet eller jord och hus i staden».

En sådan föreskrift skulle, i Riksdagens tanke, vara ämnad att i många fall förekomma lättsinniga köpe-, förpantnings- eller bytesaftal om fast egendom. Då därjämte makarna, åtminstone i allmänhet, hafva lika lott i fast egendom, hvori giftorätt äger rum, synes det ock vara af bilighet och rättvisa mot hustrun påkalladt, det äfven hon får hafva sitt ord med vid sådana aftal om samfäld fast egendom, som här ofvan nämnts. I allmänhet böra ej heller vid ingående af dylika aftal någon svårighet

möta att inhämta hustruns samtycke, och åtminstone torde en sådan svårighet ytterst sällan vara oöfvervinnelig»; och dels att det för familjelifvet skulle vara lyckligt, om makarna hade gemensam bestämmelserätt öfver den fastighet, de gemensamt förvärfvat.

Detta förslag blef emellertid af det särskilda utskott, som behandlade den kungliga propositionen, afstyrkt och segrade utskottets hemställan i båda kamrarna.

Mig synas emellertid utskottets anmärkningar mot förslaget icke äga den betydelse, att man för dem bör offra den verkliga rättvisan, hvilken fordrar, att mannen ej skall hafva öppet, att genom ensidigt företagna, oförståndiga åtgärder göra hustruns giftorätt i den fasta egendom, som makarna under äktenskapet, kanske till största delen genom hustruns flit och klokhet förvärfvat, alldeles betydelselös. De fall då hustruns rätt skadats genom mannens förvaltning, äro ej få och upprepas sådana nästan dagligen. Det gifves exempel på hurusom kvinnor, hvilka vid äktenskapets ingående medförde afsevärd förmögenhet till boet och som sedan under äktenskapets gång genom flit och sparsam hushållning sökte i sin mån bidra till det godas fortbestånd, efter mannens död funnit sig och de sina totalt blottställda och detta oftast på grund af en oförständig mans tanklösa handlingar. Inför dessa fakta är det ju ej underligt, om rättskänslan reagerar och kräfver rättelse till det bättre.

Nu är ju möjligt, att lagberedningen, som för närvarande lär ha giftermålsbalken under omarbetning, kommer att rätta detta missförhållande och det för den skull kan synas öfverflödigt att *nu* draga frågan under Riksdagens pröfning; men med tanke på att vi möjligen ännu ganska länge torde få vänta på resultatet af lagberedningens arbete och med hänsyn till frågans vikt, vågar jag på grund af hvad jag här anfört vördsam hemställa,

att Riksdagen måtte besluta sådan ändring i 9 kap. af giftermålsbalken att första punkten i den 2 § i nämnda kap. må få följande lydelse:

§ 2.

Mannen hafve ej makt att sälja, skifta, bortgifva eller med inteckning för gäld, eller med servitut belasta hustruns enskilda fasta egendom eller sådan egendom, som makarna under äktenskapet gemensamt för-

värfvat och som af mannen förvaltas, utan att han hafver hustruns frivilliga ja och underskrift i tvenne godemäns närvaro, ej heller utan sådant samtycke sluta aftal, hvarigenom å egendomen lägges servitut, eller upplåta rätt till afkomst af egendomen eller rätt att annorledes än för egendomens behof afverka skog därå.

Vederbörande utskott torde benäget vidtaga de redaktionsförändringar, som kunna anses nödiga för ernåendet af det i motionen angifna syftet.

Stockholm den 24 januari 1912.

Herm. Carlson.

Nr 118.

Af herr **Molin** i *Dombäcksmark* m. fl., om ändrad lydelse af 18 kap. 16 § strafflagen.

Den nuvarande formuleringen af den paragraf i strafflagen, som afser djurplågeriförseelser (18 kap. 16 §) — »Visar någon i behandling af djur uppenbar grymhet, straffes med böter» o. s. v. — torde, såsom här nedan skall närmare utvecklas, icke kunna anses gifva ett riktigt och lämpligt uttryck för, hvad enligt numera rådande uppfattning bör såsom straffbart djurplågeri betraktas. Den nuvarande beskrifningen å brottsbegreppet (»uppenbar grymhet») synes innebära en sådan begränsning, att lagrummet icke medgifver ådömandet af straff i de fall, där enligt gällande uppfattning och föreliggande förhållanden straffpåföljd bör förekomma. En viss rådvillhet synes också vid tolkningen af förevarande lagrum vara rådande,